

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Simtgades ēnā 1969. - 1970.gads

Ar 1969.gadu sākās Brežņeva laiku mierīgi nesteidzīgais plūdums 14 gadu garumā. Pasaulē, Padomju Savienībā, Padomju Latvijā un arī Limbažu rajonā iestājās miers un pārticība, ko nodrošināja nevis politiski lēmumi, bet gan zinātnes un tehnikas progress, kas bija tik straujš, ka naivi ļaudis šodien dēvē par tā autoriem masonus un citplanētiešus. Abas lielvaras - PSRS un ASV, 1969.gada laikā beidzot atrada kopīgu valodu un pat sāka miera sarunas par kodolieroču skaita samazināšanu. Tuvināšanās iemesls lielā mērā bija haoss, kādā atradās Ķīna, ko vismaz 50 miljonus tautiešu kapā iedzinušais diktators Mao Cze Duns varas saglabāšanas nolūkā bija pārvērtis par anarhijas pārņemtu trakomāju. 1969.gada 2.martā Usūrī upes Damanskas salā izcēlās pirmais PSRS-Ķīnas bruņotais robežkonflikts un sadursmes dažādās robežas vietās turpinājās līdz augustam. Līdz 1984.gadam PSRS un Ķīna turpmāk atradās faktiskā karastāvoklī, taču tas bija ļoti moderns karastāvoklis, kādu šodien redzam arī Eiropā - konfliktējošās pusēs, nolādot pretinieku mēdījos, turpināja tirgoties un pat sūtīt dzelzceļa tranzītkravas. "Ļaunās Ķīnas" tēma turpmāk ieņēma svarīgu vietu oficiālajās ziņās un baumās, ko viens otram stāstīja limbažnieki. Diemžēl, krietnu daļu baumu sacerēja Maskavas čekā un īpaši populāras Latvijā kļuva fantastiskas blēnas par miljona ķīniešu satedzināšanu ar lāzera staru no Baikonuras bāzes Kazahijā, kā arī citi tamlīdzīgi pastāsti. Amerikāņu izsēšanās uz Mēness 1969.gada 20.jūlijā, par ko skopi, bet pietiekami objektīvi ziņoja Latvijas prese, īpaši "Rīgas Balss", faktiski kļuva par robežķirtni, kas pārliecināja krietnu skaitu darbīgu ļaužu ideālu vietā pievērsties pašu labklājībai, ko solīja pieaugošais preču klāsts. Humoreskas, ka drīz katram mājās būs savs robots - sulainis, smieklus neizraisīja. Tikko noslēgusies 1966. - 1968.gada vispasaules sociālā, kulturālā un seksuālā revolūcija, kurās paspārnē turpinām dzīvot vēl šodien, bija sagrāvusi milzumu veco tradīciju un ienesusi tik daudz jauno, kā to apdomāšanai cilvēci vajadzēja visu nākamo desmitgadi. Mode uz brīdi bija kļuvusi svarīgāka par politiku un PSRS nebija izņēmums.

Jubilejas rubļa monēta
par godu V. Leņina simtajai dzimšanas dienai
1970.gada 22.aprīlī

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Skats uz ugunsdzēsēju depo
sešdesmitajos gados

Brežņeva komanda beidzot bija uzvarējusi, atlīka vien pārveidot komunistisko ideoloģiju atbilstoši tās interesēm. Pēc visu 1969.gadu ilgušas cīņas Maskavas varas gaiteņos tika nolemts turpmāk izlikties, ka nekāda Stalina nav bijis, lai cik smieklīgi tā dēļ neklūtu vēstures un vēsturiskās literatūras darbi. Par vienīgo modernā marksisma radītāju, ignorējot desmitiem pasaules mēroga darbinieku un domātāju, padomju režīms pasludināja Vladimиру Uljanovu (1870 - 1924), kurš mūža beigās pa laikam bija lietojis pseidonīmu Ļeņins. Padarīt šo cilvēkus nīdušo histēriki ar kriminālām nosliecēm, kurš krietnu laiku bija pusvājprātīgs smadzeņu pārkalkošanās dēļ, par pasauli glābušu svēto nebija viegli, taču mūsdienu laikmets rāda, ka daudzviet tas izdevās. Svēto kārtā celšanas vispasaules virsotne bija Ļeņina 100. dzimšanas diena 1970.gada 22.aprīlī, kam PSRS nežēloja nekādus līdzekļus, propagandējot komunisma teorētiķa vārdu vistālākajos planētas nostūros. Vairākus mēnešus, līdz pat jubilejas dienai, visa PSRS sabiedriskā dzīve bija pakļauta vienam notikumam un vienas personas piemiņai. Limbaži, kā daļa no PSRS, nebija izņēmums. Apskatit daudzos un dažādos rituālus, kas sen zaudējuši jēgu, nav nozīmes. Jāpiemin vien par sestdienas talkām kļūdaini nodēvēto "subotnīku" tradīciju, kas tika ieviesta 1969.gadā un paredzēja pienākumu nostrādāt savā darbā par velti vienu aprīļa sestdienu. Ideoloģija nevarēja pasargāt PSRS no pasaules mēroga epidēmijām. 1968.gadā izcēlusies Honkongas gripa nākamā gada janvārī-martā plosījās arī Limbažos. 1969.gadā vjetnamiešu studenti ievazāja PSRS Āzijas meningītu, no kura arī Latvijā mocījās gadus 15. 1970.gada vasarā un rudenī Limbaži trīcēja no baumām par pēdējo holēras epidēmiju Eiropā, kas, par laimi, tika apturēta Odesā un Slovākijā. Tautai palika nepamanīts kāds jauns notikumu pavērsiens. 1970.gadā divi no politiskās dzīves tālu stāvoši PSRS pilsoņi - fiziķis Andrejs Saharovs un rakstnieks Aleksandrs Solženicins pasludināja sevi opozīcijā pastāvošajam režīmam. Saharovs bija pasaule labāko ūdeņraža bumbu radītājs, bet Solženicins - netīšām Nobeļa prēmiju nopelnījis reportāžas stila rakstnieks. Abi būtu labprāt baudījuši nopelnītos labumus arī PSRS apstākļos, ja vien čekas priekšsēdētājs Andropovs, kā pirmo soli paša celā uz varu, nepasludinātu abus par galvenajiem Padomju zemes ienaidniekiem, uzsākot skandālu virkni 18 gadu garumā.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Tikai viena gada laikā starp 1969. un 1970. Limbažu rajona ražotņu strādnieku vidējā alga pieaug par pieciem rubļiem. Noguldījumi rajona krājkasēs no 1967. līdz 1970.gadam pieaug 2,5 reizes. Dažos visaugstāk vērtētos arodos alga piecu gadu laikā ir dubultojusies. Padomju ekonomika ir pārkarsusi. Tai nav preču, ko apmainīt pret izsniegtajām darba bonām, kas melīgi tiek dēvētas par naudu. 1969.gada sākumā tiek ieviesti pirmie cenu celšanas pasākumi, kas vairs neapstājas līdz pat PSRS sabrukumam. 1969.gada novembrī izceļas "tabakas krīze", kad veikalos cigarešu vai nu nav, vai tiek piedāvātas vislētākā armijai paredzētā marka. Vienlaikus izrādās, ka gaļas nepietiek pat Maskavas un Ļeņingradas apgādei un Latvijai uzliek papildus pārtikas piegādes kļaušas, kas tukšo vietējos veikalus. 1970.gada 13.janvārī tiek pieņemts svarīgākais ekonomiskais lēmums pēckara Latvijā - likvidēt viensētas un pārcelt iemītniekus uz "perspektīvajiem ciematiem", sākumā attieci-not to uz 25 tūkstošiem viensētu ar 80 tūkstošiem iedzīvotāju. Latvijas liktenis ir izlemts - krieviski runājošas lielpilsētas uzturēs rūpniecību, "otrās šķiras" latvieši strādās lielražojošā lauksaimniecībā.

Juris Rubenis -
Latvijas PSR Ministru padomes
priekšsēdētājs
no 1970. līdz 1988. gadam

Apspiestie etniskie konflikti izpaužas 1969.gada martā, kad divās pasaules hokeja čempionāta spēlēs Čehoslovākija sakauj PSRS, izraisot, kā daži teiktu šodien, "rusofobisku" strīdu un kautiņu vilni. Latvijā nekas neliecina par ievērojamām represijām, taču Andropova čeka jau darbojas pilnā sparā. Tā rada divējādas provokatoru grupas - krievvalodīgus jauniešus, kas uzbrūk latviešiem un latviešu aģentus, kas staigā pa lielpilsētām un netraucēti izkliedz pretkrieviskus un nacistu saukļus. Līdz tam brīvi klejojušo Latvijas hipiju masveida aizturēšana 1970.gada maijā turpmāk padara protestību varai un tā saukto "buržuāzisko nacionālismu" par bagātu nomenklatūras darbinieku un viņu izpalīgu bērnu privilēģiju, kas faktiski ir daļa no Andropova provokācijas. 1970.gada 5.maijā Latvijas PSR augstākajos amatos uz nākamajiem 18 gadiem ieceļ divus vīrus ar vienādu uzvārdu. Vitālijs Rubēns sāk vadīt Augstākās Padomes prezidiju, Juris Rubēns pārnem LPSR Ministru padomi. Senču uzvārda Rubenis piedēvēšana abiem biedriem ir ieildzis pārpratums, jo nomenklatūras sarakstos to nelieto.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

*Limbažu pienotavas
siera cehs celtniecības laikā*

Noslēdzot kā 1969. tā 1970. gadu, Limbažu rajona augstajiem partijas un izpildkomitejas biedriem stipri sāpēja galva. Pēc dažādu lopu slimību epidēmijām, sākot no 1968.gada, izpildīt piena piegādes plānu vairs neizdevās. 1969.gadā, pēc visiem labojumiem, joprojām pietrūka 353 tonnas, 1970.gadā - tikai 180 tonnas, taču uzdotie rādītāji nebija sasniegti. Lielākais mūsdienu pārpratums par Brežņeva laikiem ir pieņēmums, ka toreiz varēja ienemt augstu posteni un turēties tajā ar skaistu muldēšanu. Jebkurā varas amatā, kur bija jāatskaitās par precīza plāna izpildi, rezultātu nesasniegšana nozīmēja risku zaudēt vietu un ar to saistītās privilēģijas. Brežņeva vara lielā mērā balstījās uz šīs prasības mīkstināšanu, taču slinkošanu neatļāva arī viņš. Pie labākās gribas, ātri atjaunot ganāmpulkus ar padomju ekonomikas metodēm nebija iespējams, tāpēc piena grēka dēļ Limbažu rajons iekļuva uzmanīgi vērojamo un stipri kritizējamo skaitā. Reputācijas uzlabošanas nolūkā jau 1969.gada pavasarī rajona izpildkomitejas tiešā vadībā tika organizēta Limbažu pilsētas televīzijas sacensība ar Valku konkursa "Pazīsti savu pilsētu" ietvaros. Sacensības notika 29.martā un 5.aprīlī, noslēgumā izziņojot neizšķirtu. Biedrs Koroļovs no 1969.gada janvāra sāka izslēgt no partijas rajona komunistus, kas bija krituši alkohola gūstā.

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Vienlaikus Rīgā nolēma "atļaut" Limbažiem uzcelt pilsētā Ķeņina pieminekli. Konkurss ilga līdz septembrim un tad jau bija par vēlu sākt darbus, ko nāktos nobeigt nākamajā aprīlī, Ķeņina simtgades dienā. Tādēļ 1970.gada 19.aprīlī uz parādi sadzītie limbažnieki piedalījās "pamatakmens" atklāšanā pie administrācijas ēkas būvlaukuma. Steigties ar Ķeņinekļa celšanu vairs nebija vajadzīgs. Pirmās izmaiņas rajona vadībā kopš tā atjaunošanas notika 1970.gada 16.septembrī, kad izpildkomitejas priekšsēdētāju Jaškuli paaugstināja par Ludzas rajona partijas komitejas pirmo sekretāru. Viņa vietu ieņēma Limbažu rajona otrs sekretārs Aleksejs Lindiņš, kurš turpmāk vadīja izpildkomiteju līdz 1976. gadam. Biedra Lindiņa dzīves stāsts sākās Rīgas Maskavas forštatē 1923.gadā. Lindiņš iemācījās atslēdznieka amatu, taču karjeru sāka veidot 1940.gada 17.jūnijā Rīgas Stacijas laukumā, kopā ar citiem "pacaniem" apmētājot latviešu policistus ar akmeņiem. Pēc bēgšanas uz Krieviju 1941.gadā, Lindiņš brīnumainā kārtā izdzīvoja pēc diviem ievainojumiem, taču palika invalīds. Tas netraucēja viņam veidot karjeru pēckara LPSR nomenklatūrā, "strādājot par latvieti". 1946. - 1947.gadā viņš bija Valmieras "iznīcinātāju" bataljona komandiera vietnieks un piedalījās kaujās pret nacionālajiem partizāniem. No 1952. līdz 1967. viņš strādāja par izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieku trīs dažādos Vidzemes rajonos līdz tika pārvelts uz Limbažiem. Kā liekas, Lindiņš nebija slikts cilvēks, tikai nesaprata, ka pasaule ir Latvija un latvieši.

Protokols

par V.I. Ķeņina pieminekļa Limbažos konkursa
žūrijas komisijas sēdi

Rīgā,

1969.gada 12.augusta.

Dienas kārtībā:

- 1.) Konkursa žūrijas komisijas atbildīgā sekretāra, arh. T.PAIKUNA ziņojums par iesniegtajiem konkursa projektiem.
2. Žūrijas ekspertu grupas uzdevumu noteikšana un slēdzienu sagatavošana.
3. Dažadi organizatoriski jautājumi.
4. Galīgo lēmumu pieņemšana.

Sēdē piedalās:

- b.b. M.SISENIS (žūrijas komisijas priekšsēdētājs), J.RUBĪNS,
J.PASTERNAKS, E.MELDERIS, L.BUKOVSKIS, V.APSĪTIS,
V.PAEGLIS, A.TERPILOVSKIS, N.BUKOVSKA, T.PAIKUNS (žūrijas
atbildīgais sekretārs)

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Viena 1969.gada laikā Limbažu pilsētas rātskungi pamanījās sastrādāt divas briesmu lietas. No 10.janvāra līdz 1.martam notika Limbažu namu pārnumurēšana ar attiecīgu ierakstu mājas grāmatā. Nemot vērā limbažnieku nepatiku pret sākotnējiem numurēšanas pasākumiem, bija jāparedz, ka sūri grūti uzspiesto namu ciparu atkārtota maiņa beigssies slikti. Kā rezultāts, ārsti un citas atbildīgas personas vai nu tika izsaukti uz veco numuru, vai kļūdījās paši. Kaut cik kārtības sāka rasties tikai pēc aprīļa atkušņa. Tuvāk 1969.gada beigām pilsētas kungi nolēma pateikties visiem, kas bija ziedojuši asinis slimnīcai un atlāva donora apliecības īpašniekiem iepirkties bez rindas. Par vārdiem, ko limbažnieki veltīja jaunievedumam jau tā šaurajos veikalos un kino kasē, šaubu nav, un atkārtot tos šeit nevar. Dažu mēnešu laikā donoru privilēģija paklusām apsīķa. 1969.gada novembrī pilsētas galva Alfreds Deksnis atkāpās no amata slimības dēļ un Limbažu uzraudzību pārņēma Stanislavs Ribickis. 1969.gada Limbaži starp vecpilsētu un staciju bija viens liels būvlaukums. Vasaras beigās sākās pilsētas galvenās būves - partijas un izpildkomitejas iestāžu ēkas, celtniecības vietas ierīkošana. Visdažādākajās vietās starp parku un staciju asfaltēja ceļus, lika kanalizāciju un trotuārus, raka būvbedres. Darbus darot tika apskādēts ne mazums žogu un zaļumu, par ko sekoja sūdzības un strīdi. 1969. - 1970.gadā pilsēta bija uzņēmusies vairāk būvdarbu, nekā pietika celtnieku un materiālu un gandrīz visas būves izrādījās nopietni novēlotas. 1969.gada martā izveidotā Limbažu pārvietojamā mehanizētā celtniecības kolonna sāka darbu ar pašu administrācijas būvi. 1969.gadā sākās lielā cīņa pret Limbažu tradicionālajām ūdens noteikām, ko neaudzināti ļaudis izmantoja arī atkritumu izmešanai. Beidzot bija pamanīts, ka Mazezers kļuvis par aizaugušu purvu. Neskaitāmas atvainošanās vēstules nācās rakstīt pēc sīkumainu rīdzinieku apmeklējumiem, jo atkritumu novākšana piepilsētas zaļumos ap Jaunatnes parku notika reti. Centrālapkures katlu māja Rīgas ielā 7 zemā skursteņa dēļ noklāja ar sodrējiem ielu un gājēju apgērbu. Lai rastos jaunie Limbaži, vispirms bija jāizturbairākus gadus gandrīz neciešama jucekļa, kas vēlāk nevis izzuda, bet pārcēlās uz jaunbūvēm pie stadiona un citām lielāku zemes darbu vietām. Jāpiebilst vien to, ka laiki mainās, bet ceļā no Cēsu uz Jūras ielu ziemā ir tikpat slidens kā atmiņās no trīsdesmitajiem un sešdesmitajiem gadiem.

36 dzīvokļu ēka Stacijas ielā.
1969.gads

Brežņeva laiki Limbažos

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

1969.

gadā beidzot tika pabeigti Valmieras šosejas ierīcības darbi un ceļš, kas gadu simtiem izraisīja braucēju šausmas un lauza riteņu asis, tagad bija lietojams visos laika apstākļos. Gadu vēlāk sākās remonta darbi uz krietiņi nolietotajām Raganas un Alojas šosejām, kas arī draudēja ieilgt. Limbažu stacija 1970.gada janvārī pārdeva 5400 vilcienu biletus, bet jūnijā - gandrīz divreiz vairāk. Togad stacijas zālē uzstādīja automātisko bagāzas glabātuvi. Limbažnieki jau izteica cerības par drīzu elektriskā vilcienu līnijas ievilkšanu. Autoosta apkalpoja jau 101 autobusa maršrutu, ik dienas pārdodot ap 3000 biļešu. Jau pieminētā celtnieku trūkuma dēļ 1969.-1970.gadā Limbažos bija ļoti daudz jaunceltņu un tikko ierīkotu būvlaukumu, bet maz pabeigtu ēku. Tika nobeigta dzīvojamā namu rinda gar Stacijas ielu un pati iela, par kuras putekļu mākoņiem šķendējās kā vietējie, tā viesi, 1970.-71.gadā tika noasfaltēta 420 metru garumā. Līdz ar Stacijas ielu asfaltēšanas, trotuāru ierīkošanas un apgaismošanas darbi sākās arī Komjauniešu (Jaunās) ielas posmā starp staciju un Rīgas ielu. 1969.gada novembra sākumā ar pusgada aizkavēšanos tika atvērts "dzelceļnieku" pārtikas veikals pie stacijas, kas nekavējoties kļuva par vienu no pilsētas ikdienas dzīves krustpunktēm, jo nereti piedāvāja citās tirdzniecības vietās nenopērkamus gaļas produktus un importa augļus.

1969.gada novembrī atklātais "dzelceļnieku" pārtikas veikals pie stacijas

1970.gada sākumā 18.arodskola saņēma jaunu mācību korpusu 500 audzēkņiem. Pateicoties padomju plāna ekonomikas īpatnībām, arodskolai tobrīd bija kopmītnes tikai 260 audzēkņiem un meklēt papildus gultas vietas nācās kopā ar rajona administrāciju. Nopietns traucēklis būvdarbiem un labiekārtošanai izrādījās otrā milzu vētra naktī no 1969.gada 1. uz 2. novembri. Lai gan dažviet Latgale vējš bija krietiņi stiprāks, kāda dabas untuma dēļ Limbažu rajons, īpaši tā dienvidu daļa, izrādījās vienīgais Latvijas apvidus ārpus Kurzemes ar izgāztiem mežiem. Elektrolīniju labošana turpinājās līdz 22.decembrim. Divas dienas Limbažu pilsētā nebija telefona sakaru un rajonā pat valstiski svarīgo līniju atjaunošana prasīja vismaz nedēļu. Lai novāktu vējgāzes 180 tūkstošu kubikmetru apmērā, 1970.gadā uz Limbažu rajonu tika nosūtītas mežstrādnieku brigādes no visas Vidzemes. 1970.gada 6.februārī LPSR Ministru padome aizliezda uzturēties Limbažu rajona mežos bez atbildīgo personu atļaujas. Sešdesmito gadu beigām bija raksturīgi nelabvēlīgi laika apstākļi - garas un aukstas ziemas, slapji pavasari un sausas vasaras. Varbūt tāpēc klimata atmaišanu dažus gadus vēlāk tauta uzņēma kā nedabiskas sasilšanas laikus.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Limbažu rūpniecības ražojumi guva aizvien plašāku atzinību. Filca fabrika 1970.gadā izgatavoja jau 508 tūkstošus velteņu, ko pieprasīja visos PSRS aukstā un mērenā klimata apvidos, taču tā arī nebija novērsts sērskābes tvaiku piesārņojums fabrikas apkārtnē. Limbažos ražotais Krievijas siers 1970.gada novembrī padomju bloka valstu siera produktu kvalitātes konkursā ieguva bronzas medaļu. Diemžēl, pat šāda atzinība nevarēja iespaidot savlaicīgu jaunā siera ceha uzcelšanu, kam bija jānodrošina produkcijas apjoma kāpināšana no 300 uz 600 tonnām gadā. Pārtikas kombināts ražoja labprāt pirkus ābolu konservus un piena konfektes, ko pieprasīja arī Igaunijā. 1970.gada beigās tika nolemts, ka turpmāka kombināta paplašināšana nav iespējama un tas jāpārveido par konfekšu ražotni. Sešus gadus apspriestais projekts par augļu konservu cehu pie Lielezera bija saņēmis kritiku no Rīgas arhitektiem, jo vējš no ceha pūstu jaunās apbūves virzienā. Bija arī neveiksminieki. Pārvietojamā celtniecības kolonna, uz kuru tika liktas lielas cerības, pat pēc oficiālajām pielabotajām atskaitēm divu gadu laikā līdz 1970.gada decembrim nebija veikusi līdz galam paredzētos darbus 16 objektos no tai uzticētajiem 29. Piecos objektos darbi nebija pat uzsākti. Maizes ceptuve pēc kapitālā remonta bija jāremontē vēlreiz un nekas neliecināja, ka maizes kvalitāte Limbažos uzlabosies. Limbažu Lauktechnikas darbinieku skaits 1970.gadā sasniedza 430 un bija uzsākti tās jauno administratīvo un ražošanas korpusu būvdarbi. Bez smalkmaizītēm krietnu laiku dzīvojušie limbažnieki ar sajūsmu uzņēma konditorejas ceha atvēršanu pēc remonta 1970. gada septembrī. Viena no lielājām dienām Limbažu tirdzniecībā bija 1970.gada 14.marts, kad tika atvērta pārbūvētā pilsētas universālveikala pirmā kārta, ieviešot tur pašapkalpošanos. Bija vajadzīgi vairāki mēneši un regulāra milicijas uzraudzība, lai pārliecinātu ļoti neaudzinātus jauniešus un dažus saulesbrāļus, ka tas nenozīmē tiesības pievākt preci bez maksas. Attieksme pret pašapkalpošanos pilsētā bija neviennozīmīga, jo vairākos mazākos veikalos, kur to ieviesa, pārdevējas atteicās palīdzēt pircejiem pirkuma meklēšanā. Vietējā patēriņtāju biedrība 1969.gada noslēgumā paziņoja, ka grib pārveidot "zviedru baznīcu" Dzirnavu ielā par alus bāru viduslaiku stilā. Šādi krodziņi no 1966.gada kļuva aizvien populārāki Kurzemē un Rīgā. Vidzemei jaunievedums savukārt bija 1968.gadā pie Gaujas uzceltā pirmā somu pirts, par kuras ierīkošanas nepieciešamību Limbažos tika spriests 1970.gadā.

Vecā zviedru "baznīca"
pēckara aizmirstības gados

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

1970.

gadā vidējā strādnieka alga Latvijas PSR sasniedza 122 rubļus. Dažās ražotnēs pelnīja 160 un vairāk, kas nozīmēja garantētu 200 rubļu darba samaksu prasmīgākajiem no strādniekiem. Līdz ar to PSRS tautsaimniecības vadītāju Kosigma un viņa tuvākā palīga Valsts Plāna komitejas priekssēdētāja Baibakova iespējas veicināt darba ražīgumu materiāli, bija izsmeltas. No 1969.gada pirmās nepieciešamības preču trūkums daudzviet Padomju Savienībā kļuva katastrofāls, no Maskavas viedokļa pārtikusī Baltija to izjuta mazāk. Limbažos krīzes un gaidāmās netiešās inflācijas pirmā pazīme bija valsts mērogā notikusī sabiedriskās ēdināšanas cenu celšana līdz 50 procentiem. Ēdnīcās pagaidām pusoficiāli ieviesa "zivju ceturtdienu", lai slēptu gaļas trūkumu. Par nelaimi, nesakārtotās plāna ekonomikas dēļ Limbažu rajons togad bija īpaši slikti apgādāts arī ar zivīm un pat putraimiem. Nākamajā, 1970.gada vasarā Limbažiem nācās iztikt bez minerālūdens, limonādes un saldējuma. Attiecīgo produktu "limiti" pienācās kūrorta godā nesen no jauna celtajiem Saulkrastiem. Pirms 1969.gada 7.novembra svētkiem jaunatvērtajā veikalā pie stacijas kā īpašu piedāvājumu lika priekšā astoņu šķirņu desas un sālitu kuprlasi - gaļas kūpinājumi un vietējās zivju delikateses tika sūtītas uz Ķeņingradu. Turpat ceļoja trešdaļa Limbažu pienotavas pilnpiena. Diemžēl, pilsētas maizes ceptuve tieši tolaik strādāja tik slikti, ka 1969.gadā nācās izbarot lopiem brāķa produkciju vismaz 2000 rubļu vērtībā. Grūti nopērkams bija alus un, tuvāk gada beigām, arī cigaretes.

Kad 1969.gada 18.oktobrī tika sarīkots pirmais rajona gadatirgus Limbažos, milzu pūlis metās "šurmēt" pārtikas un vietējā alus tirgotavas jau atvēršanas brīdī un labi domātais pasākums vēlāk tika bargi kritizēts par niecīgo preču daudzumu. Toties pietiekamā daudzumā, kaut arī tikai vienā "monopola" bodē Jūras ielā, Limbažos vienmēr varēja dabūt valsts degvīnu par 3,62 rubļiem un "Volgas vīnu" par rubli un pāris kapeikām. Naktīs, kad veikali bija slēgti, to pašu degvīnu varēja nopirkt pie manīgiem ļaudīm jau par pieciem rubļiem un pēc algu pieauguma pircēju netrūka. Pagaidām pa laikam varēja nopirkt arī dienvidu augļus, pat jau dažus gadus vēlāk vairs tikai Maskavā tirgotos banārus. Samērā bieži stacijas veikalā "izsviestos" Marokas apelsīnus par 1,40 rubļiem pārdeva jau tai pašā dienā.

Limbažu alkoholisko dzērienu veikals Jūras ielā
60./70.gadu mijā. Tautā saukts "monopols"

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Rūpniecības preču trūkums vēl nebija īpaši jūtams, lai gan rietumvalstu ražojumi, ieskaitot tikko modē nākušo krimplēna audumu, kļuva par lielu retumu. Cilvēki uzkrāja naudu, jo reti kuram augstās algas saņēmējam bija atbilstošs mājoklis, ko piepildīt ar mēbelēm un drēbju skapjiem. Gribētāju tikt pie personiskās automašīnas bija daudz arī iepriekšējos gados, tagad viņu skaits pieauga vairākkārt. Tikai 1970.gadā, līdz ar Volgas autorūpīcas uzcelšanu, padomju režīms atzina, ka par auto īpašniekiem drīkst būt ļaudis bez profesijas kas prasa pārvietošanos. Otrajā rajona gadatirgū, 1970.gada 17.oktobrī, par pieprasītāko preci vairākas dienas pirms notikuma kļuva 7000 loterijas biļešu ar Ukrainā ražoto automašīnu ZAZ - 966 kā galveno balvu. Tautas pulcēšanās uz izlozi aizēnoja visas pārējās tirgus norises.

Ikgadējais Limbažu motokross
60.gadu beigās

Tā paša 1970.gada 17. - 20.septembrī limbažnieki lielākā skaitā devās uz ne vienmēr labi apmeklēto kinoteātri "Parks", jo tur beidzot izrādīja gada nacionālo lielfilmu "Vella kalpi". Zāle ar 124 vietām nevarēja visus ietilpināt un lielākā skatītāju daļa sākumā izrādījās varonīgie pilsētas pusaudži, pēc paraduma grūzot nost no kases pieaugušos. Tauta sadusmojās tiktāl, ka Limbažiem par patikšanu no 12.oktobra filmu izrādīja kultūras namā. Šīs pirms jaunā, 1971.gada, kultūras namā beidzot tika uzstādīta pilnvērtīga kinoiekārta, lai pārceltu uz turieni populārāko filmu seansus. Nevar teikt, ka Limbažos toreiz pietrūktu izklaides pasākumu. Kultūras namā viesojās Rīgas operete, igauņu aktrise Eva Kivi ar filmu "Pēdējā relikvija" un Maskavas cirka mākslinieki, bērni skatījās Jaunatnes teātra "Brālīti un Karlsonu", līdz pēdējam pārpildītā zālē 1970.gada jūnijā koncertēja Rīgas estrādes orķestris Raimonda Paula vadībā. Pat pilsētas restorāns 1970.gada februārī izveidoja sev orķestri kurā, kā izrādījās, bez atļaujas piestrādāja brīvprātīgo ugunsdzēsēju priekšnieks. Lielais motokross bija kļuvis par ikgadēju tradīciju. Grāmatu mīlotāju izrādījās tik daudz, ka romāna "Kristīne - Lavransa meita" atkārtoto izdevumu 1969.gada maijā nācās pirkst Rīgā un tomēnes Limbažos notika arī republikāniskais grāmatu draugu seminārs, ko atklāja kāds dedzīgs komjauniešu priekšnieks biedrs Rubiks. Labi pieprasītas grāmatas bija pirmā prece, ko 1970.gadā veikalos sāka apvienot dāvanu komplektā ar neeošiem "suvenīriem", tādējādi pat trīskāršojot cenu.

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Līdz pat septiņdesmito gadu sākumam tika lolotas veltas cerības, ka Limbaži pārtaps par Saulkrastiem līdzīgu kūrorta pilsētu. Sakarā ar to 1969.gadā pat bija solīts pārveidot zviedru baznīcu par pilsētas muzeju, taču pēc Dekšņa atkāpšanās no šīs idejas atteicās. 1970.gada 27.februārī mūžībā aizgāja novadpētnieks Roberts Birze, tobrīd galvenais muzeja izveides veicinātājs Limbažos. Muzeju tika nolemts ierīkot tālākā nākotnē, pēc citu, svarīgāku objektu izbūves un pagaidām iespējas baudīt augstās mākslas un zinības piedāvāja kultūras nams. Tikai šo pāris gadu laikā pilsētā viesojās aktieris Gunārs Cilinskis ar filmas "Ceļa zīmes" uzņemšanas grupu, Jelgavas Tautas teātris ar Ādolfa Alunāna viencēlieniem, 1969.gada Dzejas dienu delegācija ar Ziedoni, Vācieti un ukrainu rakstnieku Korotiču viesu skaitā, tobrīd slavenākais Latvijas baleta pāris Vilciņa un Ritenbergs. 1969.gada 22.novembrī Tautas teātra aktieris Jānis Brīvnieks tika sumināts 50. mūža un 30. teātra darba jubilejā. Nākamā gada 28.jūnijā estrādē pulcējās ap 1200 rajona Dziesmu un deju svētku dalībnieku, kas gatavojās pēc divām nedēļām doties uz lielajiem svētkiem Rīgā. Kultūras ļaudis skuma par limbažnieku vienaldzību pret "smalkajām" mākslām un dzeju un tukšajām vietām šādos pasākumos. Vismaz daļēji pie tā bija vainīgas atbildīgās amatpersonas, kas rīkoja tādus brīnumus, kā 1969.gada janvārī notikuši jaunatnes kluba "Galaktika" dibināšana milicijas klātbūtnē, kas bija ieradusies, lai pie reizes izsniegtu pasa sešpadsmītgadīgajiem. Otrs klubs ar nosaukumu "Šodien, vakar, rīt" gadu vēlāk tādēļ tika veidots tikai kā tīkšanās vieta ar dažādu profesiju ļaudīm. 1970.gadā, bez jau paredzētajiem 1.maija, 9.maija un 7.novembra ikgadējiem pasākumiem Limbažiem pāri vēlās ilgstoša trīs lielo jubileju - Ļeņina simtgades, Fridriha Engelsa 150.gadadienas un Padomju Latvijas trīsdesmitgades pieminēšana. Pat Maskavā apjēdza, ka tas ir par traku un vairs nekad nepārcentās ar jubilejām. Kā atelpa kalpoja sports. 1970.gadā limbažniekus mēģināja pieradināt pie Latvijā tikko nejausi ieviestā motobola. Pateicoties dažiem entuziastiem, vēl nesen nolaistais Limbažu stadions bija asfaltēts un labiekārtots. 1970.gada jūlijā Latvijas PSR jauniešu meistarsacīkstēs smailošanā uzvar astoņu airētāju komanda no Limbažiem un izcīna tiesības septembrī pārstāvēt Latviju skolēnu spartakiādē Maskavā..

Limbažu stadions
sešdesmitajos gados

Brežņeva laiki

Limbažu muzeja izdevums
Juris Pavlovičs 2022

1965 -1982

Nobeigumā pieminēsim trīs skumjus un vienu smieklīgu incidentu no Limbažu 1969.gada kriminālchronikas. 9.februārī četru izlaidušos 13-15 gadus vecu pusaudžu banda apdulla tiktāl, ka vakara pusē sāka plosīties pa pilsētu un aplaupti vienaudžus. Pēc tam visi kopā devās dzelzceļa ceļojumā pa Vidzemi. Pēc notveršanas, kā izskatās, šos nedarbjus sodija atkarībā no tā, vai viņu vecāki piederēja pie "melno" vai "kungu" kārtas. Aprīļa beigās kādam jaunietim vārdā Guntis Pētersons pēc grādīgu dziru lietošanas piemetās amoka sindroms. Lasītāji zinās, ka šāda kaite - paradums dzērumā kā trakam skriet pa ielu un sist nejauši sastaptiem cilvēkiem, Limbažos sazin kāpēc sastopams biežāk kā citviet. Pētersona jaunskunga amoks beidzās ar mēģinājumu nosist uz ielas vecu sievieti. Traģēdija nenotika vien nejaušības dēļ un divi gadi aiz restēm bija vairāk kā pelnīti. 1969.gada 20.jūlija vakarā, brīdī, kad amerikāni gatavojās pirmo reizi izsēsties uz Mēness, Jaunatnes parkā notika Jelgavas Tautas teātra viesizrāde. Pēc izrādes, kā parasti, tika rīkotas dejas. Pie estrādes darbojās divas bufetes, kas alus trūkuma dēļ pārdeva stipri grādīgākas dziras. Pateicoties tam, deju noslēguma brīdī krietna skaita vēl gados pajaunu limbažnieku galvās bija iestājies prāta stāvoklis, ko Blaumanim labpatika apzīmēt kā immer lillā. Pēdējās dejas laikā izcēlās konflikts starp vietējiem un jelgavniekiem un sākās "terora taisīšana". Kāds iesācējs diversants pārgrieza parka strāvas kabeli un tumsā viesu transportam tika durtas riepas un bērtas smiltis degvielas tvertnēs. Var vien brīnīties, ka aktieru autobusa apgāšanas mēģinājums beidzās bez upuriem. Notikušajā cūcībā, kas, atzīsim, apkaunoja Limbažu labo vārdu, pamanījās izcelties klātesošie miliči, kas aizbēga no notikuma vietas pēc pirmajām konflikta pazīmēm. Komēdija pienāca piecas dienas vēlāk, 25.jūlijā, kad par limbažnieku drošību atbildīgais inspektors Jānis Siliņš, mēģinot pierādīt, ka prot ko vairāk par komunistisku spredīku turēšanu, ieradās pilsētas maizes veikalā un... sāka mērīt baltmaizes klaipus. Te jāpaskaidro, ka ar valsts mantas izlaupīšanu darba vietās PSRS nodarbojās īpašs kantoris, ko pat latvieši pazina pēc krievu saīsinājuma OBHSS. Iecirkņa inspektoram Siliņam nebija nekādas daļas par šādām lietām. Bet, negods par skandālu estrādē bija kaut kā jānomazgā un Siliņš piezvanīja vietējās patērētāju biedrības tirdzniecības priekšniekam un sāka "lasīt morāles". Par atbildi inspektoram norādīja uz viņa piederību zooparka iemītniekiem un, vienojoties pilsētnieku kopīgajās izjūtās pret mēra sajūtu zaudējušo milici, notikušā apraksts nonāca pat avīzē.

"Lauvu" kafejnīca jau bez ap
1965.gadu zaudētajām lauvām

